

Összefoglaló a 2013. december 9-i, a gyermekvédelemtől szóló SzocKaféról

Felkért előadók:

Pataki Éva (továbbiakban: P.É.)

(Zuglói Családsegítő Központ)

Szöke András (továbbiakban: Sz.A.)

(ESZTER Alapítvány)

Vibling Géza (továbbiakban: V.G.)

(Ferencvárosi Szociális és Gyermejjóléti Intézmények Igazgatósága
Családtámogató és Gyermejjóléti Központ)

Moderátor:

Krémer Balázs (továbbiakban: K.B.), majd **Sajgál Rózsa (továbbiakban S.R.)**

K.B.

Problémák kezelése agresszióval – általánossá vált. A problémák felszíni kezelése lett fontos.

Fél millió ember nem rendelkezik jövedelemmel és nincs intézményesített kapcsolata.

Nincs követéses vizsgálat, amelyik a védelembe vett, állami gondozásba vett gyerekekről szólna. De számos jel arra mutat, hogy az állami gondozás kockázati tényezőt jelent a drog, bűnözés, hajléktalanság felé.

Kapacitás-szűkében vagyunk, azt kell végig gondolni, hogy mik a reális szakmai elvárások.

Nem az a kérdés, hogy egyes esetekkel mit tudunk csinálni, hanem hogy mi az a társadalmi-szakmai felelősség, amit jelen körülmények között vállalhatunk?

P. É.

Mély különbség van az oktatott elmélet és a gyakorlat között, kiemelten a felelősségvállalás és a felelősség kérdésében.

A környezet – iskola, védőnő, pszichológus, jogász, rendőrség stb. – tele van ellendruckerekkel, jó esetben közönyösek, különösen, ha szociális munkásként mást mond, mint amit a környezet hallani akar.

Rengeteg ingyenes képzés volt különböző (pl. HEFOP) programok keretén belül, de ezek a megszerzett tudások nem keltek életre.

Lecsökkent a minőségi idő, amit fontos kérdésekre fordítani lehet.

Bizonyos időközönként újra kell fogalmazni a gyermejjóléti szolgáltatás cselekvési terepét: mi az, ahol valóban segíteni tud.

Személyes kapcsolatrendszeren múlik, hogy az ügyfélnek milyen ellátás igénybevételét tudom elintézni.

Kellene egy gyorsan reagáló intézmény – egy kríziselhárító, de ugyanakkor kellene egy lassabb is, ami időt ad, mint egy bázis, ahol lehet valamit kezdeni az ügyekkel. „Frontvonalban nem tudunk nagyműtéseket végezni.”

Sz. A.

Van egy elsődleges trauma, ami a család környékén keletkezik, a másodlagos trauma a rendszer rossz működése. Nem hálózatként működik az ellátórendszer, nincs kommunikáció, nincs esetgazda, esetleges az egész, nincs együttműködés. Csak a személyes kapcsolat lehet garancia, csak az kompenzálja az esetlegességet.

TÁMOPOs képzéssorozatot tartanak szakemberek részére, mely arról szól, mihez kezdjenek, ha szexuális bántalmazás áldozata kerül hozzájuk kliensként.

V. G.

A legtöbben hivatástudatból választják ezt a szakmát. Nehéz úgy dolgozni, hogy közben mindig a hátam mögé kell nézni: hibáztam-e, jól csináltam-e.

Olyan problémákat is a szociális munka eszközeivel próbálunk megoldani, ami nem szociális, hanem pl. egészségügyi. Tisztázni kell a kompetenciahatárokat. Szükséges jelzőrendszert működtetni, szükségesek az együttműködések. Mi a veszélyeztető és mi az elhanyagoló környezet fogalma? Egyezség sincs bizonyos szakmai kérdésekben.

Ha van egy veszélyeztető helyzet, miért annak kell megváltoztatni az életét, aki az áldozat, miért nem a bántalmazóval tesz valamit a rendszer?

Sz.A.

Az áldozat igényeit kell kiszolgálnunk, nem az áldozatra kell rákényszerítenünk a szolgáltatásainkat.

V.G.

Agressziókezeléssel kezdődik a CsSK-ban az ügyekkel való foglalkozás nagy része.

K.B.

Önkéntes együttműködő kapcsolatra épül, ezt tekinti alaphelyzetnek elméletileg, a képzések szerint a segítő munka. A krízisesetekre nem vagyunk felkészülve.

Hogyan segítsünk akkor, amikor nem hívnak, de mégis be kell avatkoznunk – ez a szakmától idegennek tűnik.

P.É.

A szociális munka önmagában nem áll meg, stábban dolgozunk, a hálózat létszükséglet. Mégsem lehetett elérni 20 év alatt, hogy az egyes intézmények profilja egyértelmű legyen. A gyermekjóléti szolgálatokat odatették a hierarchia csúcsára, feladata lenne a többi intézmény koordinálása, ugyanakkor ennek a legalacsonyabb a presztízse.

Molnár László (továbbiakban: M.L.):

Egyetért K.B. összefoglalásával. Biztos, hogy működnek hárítási mechanizmusok is, a hatósági oldalról is.

Hiányzó szolgáltatások vannak, és így értelemszerűen nem tudnak egymáshoz kapcsolódni. Vagy nem léteznek, vagy fizikailag nem elérhetőek bizonyos részterületekhez kötődő szolgáltatások. Nagyon kevés például a gyermekpszichiátriára szakosodott pszichiáterek száma.

Kanadai példa: egy gyereket kivesznek a gondozásból, visszakerül a családjába, ahol bántalmazás következtében meghal. Vizsgálat indult annak megállapítására: mi hiányzott, a megfelelő döntéshez, hogy ne következzen be a tragédia. Következtetés: a szociális munkások esetszámát maximálták, hogy megalapozott döntéseket lehessen hozni, mert túlterheltség esetén nem várható el minden eset egyforma mélységű ellátása.

Erőforrások nélkül és rossz infrastruktúrával nem lehet felelősségteljesen dolgozni.

K.B.

Nem biztos, hogy ha több lenne, jobb lenne, mert inadekvátak a technológiáink. A brit rendszerben kettévált a social work és a community work.

Magyarországon mindenki community worker akar lenni, és nem gondoltuk végig, mi a feladatunk social worker-ként, tehát amikor nem hívnak.

Mi nem szeretnénk a privát világba beavatkozni, viszont szembesülünk a privát szféra bűneivel, erkölcstelenséggel.

Sz.A.

Nem értem az ellentmondást, a szülő felelősséget vállalt, amikor szülő lett. A magyar gyermekjogi törvény az egyik legjobb Európában, csak rosszul van betartva.

V.G.

Nem mindig kell azzal foglalkozni, hogy meg tudom-e győzni a szülőt. Jó, ha meg tudom győzni, de nem mindig fontos.

Sok esetben a családgondozó nem tud bizonyítani: nem mindig tud bejutni, ha igen, sokszor mindkét fél letagadja, a családgondozó sokszor van kitéve fizikai fenyegetettségnek.

P.É.

Magas intellektuális kihívásokkal teli munka, itt disztigválni kell tudni, például a privát szférába való beavatkozáskor.

A szintek vannak elcsúszva: a gyermekjóléti szolgálat a gyámhatóság előszobája lett, nem a segítő szolgáltatások előszobája.

Sz.A.

A gyámhatóság is egy segítő szolgáltatás végső soron és az az érdeke, hogy a családot segítse. A gyerek érdekében korlátozza a szülőt.

P.É.

Sok módon jutunk információhoz, nem feltétlenül úgy, hogy kapunk egy jelzést és bekopogtatunk.

Nincsenek végiggondolva azok az utak, amelyet egy bántalmazott végigjár. Esetleges, hogy mi fog vele történni, nincs meghatározva, mi jár, mi a lehetőség, és mi az, ami jó, ha van. Ha valami jár, az a legkisebb településen élőknek is jár.

Csak egy sémánk van, mert kapkodunk. A családból való kiemelés is a séma következménye, mert egy eljárás egyébként másfél-két év.

Betlen Anna (továbbiakban: B.A.):

Nem volt helyes a defenzív felvezetés Balázs részéről. Most lehetne változtatni, mivel válság van.

Fel kellene osztani a munkát: mi az, amit követelünk (maximum esetszám), mi az, amit ajánlunk (pl. törvény), és mi az, amit nekünk kell kidolgoznunk (pl. protokollok, eljárások).

Nagy hiány, hogy nem bontjuk, nem elemezzük a nemek szerint a bántalmazást. Vegyük be a közgondolkodásba a gender-vetületet.

K.B.

Nem vagyunk elég erősek, hogy bármilyen követelést hatásosan megfogalmazzunk. Protokollokat a hatalom szokott megfogalmazni. Nincsenek működő rutinjaink, ezért nincs értelme a protokollok megírásának.

A gender-aspektus differenciálja és nem átírja a körülményeket. Fontos a differenciálás, de nem kívánatos új előítéleteket keletkeztetni a régié helyett.

Révész Magda (továbbiakban: R.M.):

Van a gyermekvédelemben a különböző szolgáltatásokról szóló protokoll, melyet a gyakorlatban dolgozó szakemberek dolgoztak ki. Van egy működő és érvényes módszertani levél arról, hogy a gyermekbántalmazás esetén ki mit kell tenni.

Az önkéntességet valóban nem tanítják az iskolában, de a gyermekjólétisek ezt már megtanulták. Vannak szociális munkások, akiknél ez a hatalomról szól, de a többségnél nem. Jó a gyermekvédelmi törvény, arról kell beszélni, hogy miért nem tartódik be, miért nem működik.

Igazságtalannak tartom, hogy a gyermekjóléti szociális munkás nem kap a felelősségéhez méltó jobb fizetést.

Nem tudjuk, hogy pontosan miről van szó a szigetszentmiklósi eset kapcsán, és sose fogjuk megtudni. És ez baj, mert ebből keletkeznek az új előítéletek.

A sajtóban megjelennek olyan cikkek, a melyek köszönőviszonyban sincsenek azzal, ami valójában történt, és nekünk nincs fórumunk, hogy ezt elmondjuk, hogy derüljön ki, mi az igazság, mert az a klienst hozta volna rossz helyzetbe.

K.B.

Jó lenne tárgyilagosan megítélni. Valószínűleg nincsen egy felelőse, de elképzelhető, hogy egyet akarnak találni, akin lehet példát statuálni. Az pedig ránk fog maradni, hogy a tanulságokat megvonjuk. Mert valószínű, ez az, ami soha nem fog kiderülni.

Bármilyen javaslatra vevő vagyok, ha valami mögé kell a 3Sz, én nyitott vagyok.

Sajgál Rózsa átveszi a moderálást.

S.R.

Tökéletesen egyetérték Magdival. Tényszerűen legyen kivizsgálva, és a felelősök kerüljenek nyilvánosságra. Minden esetben ez legyen a minimum, ami elvárható.

Évekig vezettem a szigetszentmiklósi családsegítőt, amit a Kerekes Laci mond, az teljesen hihető.

Nem jó, ha összemosódik a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatok feladata, más megközelítése, más eszközkészlete van a két szolgálatnak.

A gyermekjóléti szolgálatoknál a gyerek a kliens, az ő érdekét kell néznünk. A gyermekjóléti törvény bizonyos szempontból jó, de vannak hiányosságai. Végig kellene gondolnunk a gyermekjóléti törvény bizonyos sarkalatos pontjait, amelyekről a gyakorlat bebizonyította, hogy változtatni vagy finomítani kell rajta.

P.É.

Most omlott össze az iskolai gyerekvédelem. Az iskolaigazgató akkor egyezik bele, hogy egy tanár részt vesz egy esetkonferencián, ha a KLIK is hozzájárul, a KLIK az igazgató döntési körébe sorolja.

A gyermekbántalmazásnak nagy a látenciája. Nagyon sok érdek van abban, hogy ezek ne derüljenek ki. A gyermekjóléti szolgálat sok mindent képes, és sok mindent nem képes megtenni. De komoly, szakmai elemzés nem történt meg a gyermekjóléti szolgálatok működését tekintve. Jelenlegi helyzetben 25 családeért és 40 gyerekért lehet felelősséget vállalni a törvény szerint. Ez a gyakorlatban még több, pláne vidéken. Ide finanszírozás kell.

A Gyerekesély Programban volt egy tanulmánykötetünk, a „Szolgáltatásokkal a gyermekszegénység ellen”. Nincsenek harmonizálva az ágazati törvények. Az orvos feladata ne feltétlenül az egészségügyi törvényben jelenik meg, de attól az még az ő dolga.

A szülők nem 24 órában bántalmazók, sokszor nem lehet tetten érni. Másik veszély a gyorsan mozgó családok, nincs idő megismerni őket.

S.R.

A mi normáink városi középosztálybeli normák. Ebben az esetben a szegénységnek és a nyomornak olyan szintjéről van szó... És ezek tömegesen fordulnak elő. Nem lehet az összes ilyen gyereket állami gondozásba helyezni.

P.É.

Ilyen esetekben a családot anyagilag támogatni sokkal célszerűbb, mint a gyereket állami gondozásba venni, kevesebbe is kerül.

R.M.

Nehogy félreérthetők legyünk: nem amiatt nem figyel a szakember egyes esetekre, mert sok az ügy és ki van égve, tehát tud róla, de nem tesz semmit, hanem a sok ügy megakadályozza, hogy amiket észre kellene venni, mindig észre is vegye.

M.L.

A Fővárosi TEGYESZnek is van egy gyermekbántalmazási kiadványa. (www.tegyesz.hu)
(Révész Magdiék kiadványa: mogyesz.hu)

Mindig a rossz társadalmi helyzetű családok ügyei kerülnek előtérbe, bár a gyerekbántalmazás nem társadalmi helyzetfüggő.

Nem csak a bántalmazást kell megszüntetni, hanem a bántalmazó szülőket is kezelni kell.

B.A.

Bántalmazási helyzetben a bántalmazottat emeljük ki, és ezzel az áldozatot hozom büntetési helyzetbe: bezárjuk őket, szeretteiktől távol.

Sz.A.

Az érdekképviselőben is kellene, hogy legyen együttműködés. Ez a következő szint, hogy kiemelve vagy helyben látjuk-e el őket.

S.R.

Hogyan tovább?

R.M.

Szűk kérdést kell megfogalmazni. Most cikáztak a gondolatok. Szűk kérdésre kell beszélgetéssorozatot indítani.

Pál Tibor:

Ne kezdjünk egymásra mutogatni. Objektíven ki kellene vizsgálni, de azt is hozzá kellene tenni, hogy hogyan kellett volna csinálni egy adott ügyet, és milyen erőforrások kellene hozzá, hogy a hiba újra ne fordulhasson elő.

R.M.

Meg kellene nézni a módszertani leveleket, és meg kellene nézni, hogy ezek miért nem működnek.

V.G.

A családból kiemelt gyerekek családjainak gondozása szükséges, hogy az alkalmassá váljon a gyereknevelésre. Nem jól működik az a gyakorlat, ami erre van.

Bányai Emőke:

Egy évi intenzív családgondozással akár csak egy gyerek otthontartása töredékébe kerül, mint egy gyerek intézményi ellátása.

P.É.

800000 ügy futott gyermekjóléti szolgálatoknál, kb. 5000-en lehetünk a szolgálatoknál. Ez elosztva 160! Nagyon sok ügyet lefékeznek, átvisznek, megoldanak még ebben a dömpingben is.

R.M.

Mit kellene megkutatni? Állami gondoskodásból milyen gyerekek kerülnek haza 18 éves koruk előtt, mitől tudtak hazakerülni, mi segítette őket ebben?

Igazolatlan iskolai mulasztások miatt magántanulókká váló gyerekek mennyiben járulnak hozzá a javuló iskolai statisztikákhoz?

Kerekes László is vállalja a beszélgetést az összes vizsgálat lezárulását követően. (Jelenleg három vizsgálat van folyamatban.)

SzocKafé beszélgetéssorozat következő részei, januárral kezdődően:

- Révész Magda: Miért nem működnek a protokollok?
- Molnár László: Média-téma - Hogyan lehetne azt elérni, hogy a média által megérintett nagy ügyből egy MTI leirat legyen. Hogy az ügyek kivizsgálás után korrektül jelenjenek meg a médiában.
- Betlen Anna: Állami gondozásból hazagondozott gyerekek, magántanulókká válás és a statisztika javulása